

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

§. II. Quis erit d. c. 26. (quod retulimus) & horum verborum pater, visitor,
& Iudex sensus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

emendationes excessuum & transgressiones regularis, quæ per huiusmodi personas fierent.

Hanc claufulam exemptionis huius domus examinauimus in *Consult. can. de priuileg. cons. 3.* De illa ergo exemptione, & capite 26. Regula ab exemptione referuato qui respōdet, primò meminisse debet, vt posteriores leges abrogare, derogare prioribus, *l. 102. D. de verb. sign. ita* & de his quæ primò constituntur, aut interpretatione, aut constitutione Principis certius statuit: *l. 11. D. de leg. adeoque* sicuti qui falsas constitutiones allegat, obligatur poena falsi; *l. vlt. D. ad leg. Cornel. de fals.* sic in eandemque incidit qui citat leges abrogatas. *l. vn. §. tunc igitur. C. de Codic. Iustinian. confirmand. l. maiorem. C. ad legem Corn. de fals. & ubique DD.*

12. Secundo; vt lex posterior non crudè obiciatur, sed secundum totum tenorē: *d. l. 24. d. c. porro.* adeoq; & hæc exceptio secundum omnes modificationes; & regula prioresque constitutiones iuxta posteriores priuilegiarias accipiantur, & allegentur oportet.

13. Quod eò magis hinc dicendum est, quod in eo ipso c. 26. iubeantur inquiri aliqui, inquit, *denoti fratres de regulis Benedicti vel Bernardi, qui huic regule inscribant* (addant) *quomodo excessus emendandi sunt, & qualiter visitabit Episcopus, & omnia alia necessaria, que in his verbis non narrantur, ad huius regule roborationem assumantur de regulis supradictis.* Inquisitionem huiusmodi, fratrum inscriptiones, seu additiones factas esse dubitandum non est; & ex illis natas constitutiones, & bullas Ordini concessas; (vt singulatim ad id assumptus dicitur Petrus de Aluastro Cisterciensis) & has, vnde cumque sint natæ, earumque interpretationes, concessiones, restrictiones, modificationes, seu declarationes Apostolicas esse seruandas: & d. c. 26. regulæ non aliter, quam sub illarum præscripto.

Adeoq; heteroclitica quidem admodum est hæc exemptio; nec scio an in alio ordine similem reperias. non minus quam heteroclitica iurisdicção à d. c. 26. referata, & modificata. sed sicuti generatim multi sunt casus cessantis cuiuscumque exemptionis, vel per veteres canones, vel per Concilium Trident. Gregorij XV. *concl. incip. inscribibili*, vel alias extrauagantes; vt illos indicauimus in *lur. Pont. an. tit. de priuileg.* nec tamen illi impediunt, quo minus alij ordines dicantur exempti: sic neque nominationem hanc per d. c. 26. impediri dicendum est, dum ita nominant Pontifices, exemptionemque re ipsa concedunt, d. cap. 26. restringunt, & modificant, vt supra retulimus. vt denominatio sumatur à maiori parte, seu regula; non à minori, aut exceptione manet tamen, vt diximus, præter ceteras heteroclitica valde hæc exemptio, tam quoad d. c. 26. quam etiam c. 14. Regula: quo electus Confessor generalis à diocetano accipit ligandi & soluendi potestatem, & corrigendi quam vt iure det, quasi præsupponitur ipse habere. *c. nemo. de reg. iur. in 6.* Sed eodem confirmatur: & confirmatio non nisi à superiore solet fieri. *c. nihil. c. cum monasterium. c. cum dilectus X. de elect. c. 2. X. de trans. Episc. c. fin. d. 64. & ibi DD.*

§. II.

Q Vis igitur erit d. c. 26. (quod supra retulimus) & horum verborum *pater, visitator, & iudex* sensus?

Improprium esse sensum merito dixeris, si conferas cum illis d. c. 26. verbis, quibus Princeps patriæ illorum dicitur *responsalis*; & quod Papa *tutor charitativus*. Responsalis in decretalibus sæpè legitur pro procuratore, syndico, agente: tutor charitativus in iure non ita notus est: metaphoricus ergo horum verba.

10. Vt illud examinandum?

11. Secundum variationem temporum, & constitutionum.

verborum sensus est. illa ergo etiam verba, quæ Episcopo tribuuntur, citra iuridicas acceptiones intelligi possunt, ut non malè illa substantiua appellatiuè miscenda quidam censent. quæ tropica locutione dictum fit *pateris litamus, & auro*; pro pateris aureis: sic Iudex paternus hic accipiendus fit, sicut *c. 8. sess. 21. Trident.* Episcopus paternis admonitionibus agere iubetur cum monasteriis commendatis: & visitatio paterna committitur in *c. visitandi. 18. q. 2. ut sic*, inquit, *charitatis officium impleat Episcopus, ne grauamen aliquod monasterium incurrat.* Pater naturalis intelligitur is, quem nuptiæ demonstrant. *l. quia. D. de in ius vocando.* sed accipimus hic spirituales nuptias, & spirituales patres, nec hos oppugnat exemptio; nec illos emancipatio: quamuis per hanc patris potestas soluat. Visitatores etiam non necessariò comitem habent iurisdictionem, vel executionem: ut pater in iis, qui deputari iubentur in *c. in singulis. & seq. X. de Stat. monach.* quod innouat *Trid. s. 25. de Reg. c. 8.* vbi quæ corrigenda inuenierint denuntiare iubetur Episcopis respectiue, & Abbatibus, seu superioribus, ut in huius ordinis priuilegio Episcopi *ex d. c. 26.* visitantes ipsi Abbatissa, seu confessori, & conuentibus respectiue reformanda denuntiare iubentur; ut illi exequantur, ipsi exequi prohibentur. de his non iterum ablimile Conc. *Trid. s. 21. c. 8. s. 25. de reg. c. 20. & 14.* teneantur qui monasteriis præfunt *visitatores*, inquit *d. c. 20. recipere, & illorum ordinationes exequi.* cuiusmodi executionis denegatio œconomica magis facultatem, quam veram iurisdictionem inferre videtur. *c. pastoralis. 28. X. de off. deleg.* ut facultas visitandi non ex iurisdictione, sed Regulæ concessione nasci videatur. eoque nec committi alteri posse, ut in iis quæ iure ordinario competunt, delegatio permiffa est; loci autem

Episcopus hic non nisi personaliter visitare potest. At dices illud foriam remissionem fore, colludentibus hinc inter se regularibus, nec quidquam exsequentibus: at ego idem obiectabo incommo- dum d. c. in singulis, & Concilio *Trid.* illud innouanti: & contentus ero responsione Concilij œcumenici, cui præfedit Innocentius III. *author. d. c. in singulis. in verbis, quod si non fecerit; ipsi visitatores hoc referant ad Apostolica Sedis examina.*

Sed & vocabulum, Iudex, sæpè impropiè sumitur. *ut in l. ante penult. & tot. iit. D. de arbit. vbi & iudicare arbiter, & sententiam dicere sæpè refertur.* qui pater est, Iudex non est. *l. si filius. l. congruentius. C. de patr. potest. l. qui iuris. D. de iurisd. om. Iud.* at hic idem pater & iudex.

Si enim iuridicè hæc vocabula accipi velis, cõsequenter ex verbis adiunctis etiam propriè tunc accipiendis interpretationem capient. inquit ergo *d. c. 26 in omnibus casibus, & causis fratres & sorores tangentibus:* casus est, determinata facti assertio, seu hypothesis: *Spigel. in Lex. in V. casus.* causa autem à casu, est negocium; quod dum proponitur, causa est; dum discutitur, iudicium; dum finitur, iustitia. *c. forus X. de verb. signif.* erit ergo sensus iuridicus; ut in quacumque facti specie fratres aut sorores forensè iudicium habent, Episcopus fit Iudex: id quod iterum iure verum non erit; sed demum, si vel inter se litigent, vel ipsi ad iudicium vocentur. non enim ut quoscumque coram Episcopo in ius trahere possint; sed sequi debeant forum reorum: nisi iterum pro manifestis iniuriis Episcopus Iudex conseruator dari intelligatur, ut olim solent omnia ferè collegia & monasteria aliquem habere, sed conseruator propriè Iudex non est; sed eius officium cessat, vbi iniuria negatur esse manifesta.

c. r. de off. deleg. in 6. Iudicis autem proprium est cognoscere de iure & iustitia partium controuersa.

5. Quod si dicas, quia coniunctiue ponuntur casus & causæ; in omni facti specie seu casu diocesanum hic iudicem esse; & sic non tantum in causa iudiciali, sed etiam voluntaria iurisdictione, adeoque etiam pœnitentia; Respondebo istiusmodi acceptionem nunc impediri à priuilegiorum repugnantia. impossibile enim est exemptum quem esse, & omni tamen casu subesse Ordinario, & sic omnia illa, & tam operosa exemptionum priuilegia, Ordini & monasteriis ad Regum & Principum postulationes concessa, nihil nisi fallacia verba continerent: quod à ratione, more, & intentione Romani Pontificis esset quam maximè alienum. *Non arbitror*, inquit l. Labeo. §. *idem Tubero. D. de supell. leg. quemquam dicere quod non sentit.* minus Summum Pontificem à Regibus & Principibus rogatum bullatis diplomatis scribere quod non sentit, argumentum autem ab absurdo, ut in actionibus humanis, ita in iure validissimum est. *Euerard. in loc. leg. ab absurdo.*

6. Quidam ergo iudicem ibi conseruatoem volunt intelligere, utique extraordinarium, & quasi defensorem: uti patrem ac œconomicum; cum eiusmodi paterna & œconomica potestas nihil commune habeat cum gladio Magistratus, aut pedo Episcopi. Sed quia Regula loquitur de omnibus causis fratres & sorores tangentibus; adeoque videri possit & de causis illorum passiuè intelligi; ut coram Episcopo conueniri possint; & ipse in illos statuere; per melioret, ut etiam propriè iudex dicatur, ad finem quem d. c. 26. describit: atque etiam competens, seu Ordinarius: quasi ab origine Regula S. Saluatoris suos sectatores exemptos non fecerit: nec primi Pontifices illam confirmantes,

exemptionem adiecerint: sed deum qui subsecuti fuerunt, horum ergo nunc priuilegium inspicendum seruandumque est. *c. porro. x. de priuileg.* adeoque restrictiones & modificationes per illud expressæ, neque porro nominalibus nunc argumentis, etymologicisque coniecturis locus est, ubi verba priuilegiorum clara sunt, & liquida.

§. III.

Queritur igitur, an Ordinarius regularibus his leges ferre, seu statuta prescribere possit?

EVM quidem qui iurisdictionem habet, posse regulariter placuit. *leum qui. D. de iuris. iud. l. i. eod. l. necessarium. & ibi glossa. l. i. eod. l. necessarium. & ibi glossa. l. i. eod. l. necessarium.* sed hic iurisdictione Ordinarij valde, ut diximus, heteroclitica est, tributa per d. c. 26. Regula, ab exemptione referentia, sed restricta per posteriora priuilegia ad correctiones, & pœnitentias: ut supra est relatam, & sine executione visitanti competente, at regularibus ipsis seruata, potestas autem condende legis absolutam videtur requirere iurisdictionem, & potestatem: ut proconsulis, prætoris, & prouinciarum regentium. vtilia exempla proponit d. l. *eum qui. & stritium eeg. Malder. de legib. q. 90. ar. 3. d. 1.*

Sed & illud caput Regulae commendationes & visitationes Ordinarijs non pro libitu facere permittit; sed secundum fratrum ordinis S. Bernardi aut Benedicti additiones, & prescripta: secundum quæ visitabit, officiumque exercebit Episcopus, aliæque, quæ de regulis Bernardi aut Benedicti affumentur: aut à Pontificibus interpretatione aut constitutione decernentur, quæ adeoque, ut appendices Regulae, erunt obseruanda: